

בית משפט לתביעות קטנות בחדרה

ת"ק 55461-05-13 עוקשי נ' רשות מקומית פרדס חנה כרכור

בפני כב' הרשמת הבכירה קרן מרגולין – פלדמן

התובע יצחק עוקשי, עו"ד
ת.ז.

נגד

הנתבעת רשות מקומית פרדס חנה כרכור
חברות 510791721056956

חקיקה שאוזכרה:

[חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, תש"ס-2000: סע' 8](#)

[חוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979: סע' 2](#)

[חוק הרשויות המקומיות \(ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה\), תש"ס-1980](#)

פסק דין

במסגרת התובענה שלפניי מבקש התובע לחייב את הנתבעת להשיב לידיו כספים ששילם, לאור דרישה שהוציאה הנתבעת לתשלום דמי השתתפות בסלילת מדרכה.

התובע, בעליו של נכס הגובל ברחוב הבנים בפרדס-חנה, נדרש בשנת 2007 או בסמוך לכך לשלם דמי השתתפות בסלילת מדרכה בד בבד עם דרישה לתשלום היטל סלילה בנוגע לסלילת הכביש באותו רחוב. לטענתו, חיוב זה הוצא בניגוד להוראות סעיף 10 לחוק עזר לפרדס חנה כרכור (סלילת רחובות), התשמ"ז-1986 (להלן: חוק העזר), הקובע כי על המועצה לפנות תחילה אל התושב ולדרוש סלילת קטע המדרכה הרלוונטי, הגובל בחצריו, בעצמו, ורק אם לא קיים חובתו זו – רשאית המועצה לסלול בעצמה את המדרכה ולדרוש מן האזרח את השתתפותו החלקית בעלויות הביצוע. בהתאמה, ומשבוצע התשלום על ידו דורש התובע השבת הכספים ששילם עבור הסלילה, סלילה שבוצעה מבלי שניתנה לו תחילה ההזדמנות לסלול בעצמו את הקטע הרלוונטי.

לשיטת התובע בסמוך לאחר הוצאת דרישה זו פנה אל המועצה וביקש לדחות את מועד התשלום לאור קושי כלכלי. לאחר מכן הגישה עו"ד עידן, בעלת נכס נוסף הגובל באותו רחוב, עתירה לביהמ"ש המחוזי ביושבו כבית משפט לעניינים מנהליים, ובמסגרתה ביקשה לבטל את הדרישה לחיובה בתשלום דמי השתתפות, הן מהטעם כי זו הוצאה על פי הערכה, והן בשל העובדה שדרישת

דמי ההשתתפות ללא דרישה מוקדמת לביצוע סלילה עצמית נוגדת את הוראות חוק העזר (ר' [עת"מ 4067/07](#) דינה עידן נ' המועצה המקומית פרדס חנה כרכור).

התובע, כך לשיטתו, למד אודות עתירתה האמורה של עוה"ד עידן, ולאור ההכרעה שם בחר שלא לשלם את דמי ההשתתפות, ולשלם רק את היטל הסלילה, תוך שהוא מוחה, כך לטענתו, על עצם חיובו בדמי ההשתתפות האמורים לאור הוראות סעיף 10 לחוק העזר.

לאחר מכן, שילם התובע בחודש יוני 2009 את היטל הסלילה בלבד, ובחודש דצמבר 2009, שילם התובע את דמי ההשתתפות. כאשר נשאל התובע מדוע בחר לשלם את דמי ההשתתפות במועד זה, השיב כי עשה כן בשל העובדה שנשלחו התראות לביתו, ורעייתו, שהינה עובדת בנק, חששה מפעולות גביה ועל כן בחר לשלם את התשלום ולהליך לאחר מעשה.

יובהר כי התובענה שלפניי הוגשה רק בחודש מאי 2013, וכי על פי נספחיה ועדות התובע דרש התובע לראשונה השבת הכספים ששיחם בחודש יולי 2012 (מכתב הדרישה צורף לכתב התביעה).

הנתבעת, מנגד, העלתה טענות הן בנוגע לסמכותו העניינית של בימ"ש זה לדון בתובענה, הן בנוגע לעצם החובה לשלוח דרישה לביצוע סלילה עצמית עובר לדרישת תשלום דמי ההשתתפות והן בנוגע לזכותו של התובע כאן לעתור להשבה, בשים לב לנסיבות המקרה ולהתנהלותו של התובע דכאן בכל הנוגע לדרישת התשלום ולביצועה בפועל.

לאחר ששמעתי את הצדדים, הגעתי לכלל מסקנה כי נסיבות המקרה מצדיקות השבה חלקית בלבד, ואבהיר –

1. ראש וראשון אני רואה לנכון להבהיר כי דרך המלך לתקיפת החלטת המועצה בדבר חיוב התושבים בתשלום דמי ההשתתפות בסלילת המדרכה הינה במסגרת הליך מנהלי, ולמען הדיוק – עתירה מנהלית לפי הוראות [סעיף 8 לחוק בתי משפט לעניינים מנהליים](#), התש"ס-2000 (ר' [רע"א 11224/04 המועצה המקומית פרדסיה נ' מוריס בלונדר](#), פורסם בנבו).

2. במקרה שלפנינו טען כאמור התובע כי הביע מחאתו בנוגע לחיבו האמור לאור הוראות סעיף 10 לחוק העזר בד בבד עם ביצוע התשלום עבור היטל סלילת הכביש, ואולם מחאתו זו הובעה בעל פה בלבד ולא בכתובים.

אציין כי התובע טען כי ביקש להסתמך לעניין מחאתו על פסה"ד שניתן בעניינה של עו"ד עידן בעת"מ [4067/07](#) האמור, ואולם מדברים אלו עולה כי התובע ידע או צריך היה לדעת כי במסגרת פסה"ד האמור לא נדרש ביהמ"ש לטענתה של עו"ד עידן בנוגע לפסלות הדרישה לאור הוראות סעיף 10 לחוק העזר, וזאת - לאור העובדה שבין הצדדים שם למעשה לא היתה כל מחלוקת בנוגע לטענה השניה שהעלתה העותרת, והיא כי החיוב שהוצא הוצא על פי הערכה בלבד ולא על פי עלות בפועל. בהתאמה פסק ביהמ"ש שם כי יש לבטל את

הדרישה משהוצאה על פי הערכה, ולא נתעורר כל צורך לבחון את טענתה האחרת של עו"ד עידן בסוגיית פרשנותו של חוק העזר, ומשמעות הוראות סעיף 10 לחוק בכל הנוגע לדרישת התשלום.

ראוי להדגיש כי התובע חזר פעם אחר פעם על הטענה כי סירב לשלם את דמי ההשתתפות לאור פסיקתו של ביהמ"ש המחוזי בעת"מ 4067/07 הנ"ל, שם כאמור בוטל החיוב בשל העובדה שהוצא על פי הערכה ולא על פי שומה, אך הוא עומד על טענתו כי סירב לשלם לאור העובדה שהחיוב נוגד את הוראות סעיף 10 לחוק העזר.

התרשמתי, אם כן, כי טענות התובע בעניין הוראות סעיף 10 לא עמדו בבסיס טענותיו וסירובו לשלם כאמור, וכי הטענה כי הגיון זה עמד בבסיס סירובו עומדת למעשה בסתירה לטענתו כי סירב לשלם לאור הוראות פסה"ד שניתן בעת"מ 4067/07 הנ"ל בלבד. כך, התרשמתי כי טענתו שהלין כבר במועד ביצוע התשלום ולפניו על עצם חיובו לאור הוראות סעיף 10 האמור לא נולדה אלא לצורך ההליך כאן.

3. מנגד נדמה בעיניי כי צריך היה התובע לדעת כי עומדת לו טענה בדבר אי חוקיות החיוב לאור הוראות סעיף 10 כבר במועד מתן פסה"ד שם (בשלהי שנת 2007), וזאת ככל שלא היה מודע לה קודם לכן, שהרי זו נזכרת, באגב, במסגרת אותו פס"ד, וניתן היה לצפות כי ילין על חיובו, בכתובים, כבר מני אז ועד למועד התשלום בפועל, אלא שכך לא נעשה.

4. ממילא, יש לציין, דרך המלך הינה כאמור הגשת עתירה מתאימה לביטול החיוב עובר לביצוע התשלום בפועל, אלא שהתובע בחר שלא לעשות כן, וזאת אף שלכאורה היה ער לזכותו לפעול כאמור ולהעלות הטענה האמורה עוד קודם למועד ביצוע החיוב בפועל, ולמעשה זמן קצר יחסית לאחר הוצאת הדרישה, שהות שיכול והיתה מאפשרת דיון בטענותיו במסגרת עתירה מתאימה על אף שבמועד מתן פסה"ד בעת"מ 4067/07 הנ"ל חלף המועד הנקוב בחוק להגשת עתירה, בשים לב למועד המצאת דרישת התשלום, על פי הראיות שהציג התובע.

5. יובהר כי לשיטת התובע את דרישת החיוב קיבל בשנת 2007. פסה"ד בעניינה של עו"ד עידן, במסגרת עת"מ 4067/07 הנ"ל, ניתן כבר בסוף שנת 2007, ואילו תשלום דמי ההשתתפות בוצע על ידי התובע רק בסוף שנת 2009. לא ברור, אם כן מדוע לא מצא התובע לנכון להגיש בקשה להארכת מועד להגשת עתירה מנהלית משך כל התקופה האמורה, בנוגע לעצם חיובו בתשלום דמי ההשתתפות האמורים, זאת שעה שלכאורה אף ידע התובע כי דרך המלך בפניה לביטול חיוב כאמור הוא בהגשת עתירה, בשים לב לכך שפסה"ד בעתירתה של עו"ד עידן מצוי היה לכאורה ברשותו כבר במועד סירובו לביצוע התשלום, קרי כבר במועד ביצוע התשלום בגין היטל הסלילה.

6. הנה כי כן, נדמה כי התובע שילם את דמי ההשתתפות לאחר שניתנה בידו שהות מספקת לשקול צעדיו, לאחר ששקל ביודעין את זכויותיו המשפטיות, לאחר שהיה ער להליך הראוי במסגרתו יש להלין על החיוב ואף לאחר שהטענה בדבר היות החיוב חיוב פסול בשים לב להוראות סעיף 10 כבר עמדה נגד עיניו, לאחר שפורטה במסגרת פסה"ד האמור.
7. על אף כל אלו, טוען התובע כי 'נאלץ' לשלם את דמי ההשתתפות לאור חששו שמא דרישות התשלום האמורות יגיעו אל הבנק בו עובדת רעייתו. לחץ שלכאורה התעורר רק בחלוף למעלה משנתיים ומחצה ממועד הוצאת הדרישה המקורית, כשנתיים לאחר שניתן פסה"ד בעניינה של עו"ד עידן כאמור, וכחצי שנה לאחר ששילם את היטל הסלילה.
- מכל אלו, נדמה כי אין מדובר ב"לחץ" כפי שביקש התובע להציג את הדברים, ולמעשה נדמה כי בידי התובע היה די והותר זמן לערוך עתירתו לביטול החיוב ולפעול בדרך המותווית לדיון בבקשתו לביטול החיוב ה"פסול" כהגדרתו – קרי בהליך המנהלי המהווה דרך המלך להעלאת טענותיו.
8. אין חולק כי על פי הפסיקה הנוהגת כיום, יש לפרש את חוק העזר כמחייב פניה תחילה אל האזרחים, בעלי הנכסים הגובלים, ולהזמין לבצע סלילה עצמית של המדרכה (ר' [עע"ם 7027/07 ד"ר אדגר מימון ואח' נ' המועצה המקומית בנימינה](#), פורסם בנבו). בהתאמה, יש לקבוע כי הגביה נעשתה בניגוד להוראות חוק העזר, וממילא אין צורך להבהיר כי מועצה מקומית, ככל גוף מנהלי, אינה רשאית לבצע גביה אלא על פי חוק, ומכאן שהגביה נעשתה במקרה דנן בניגוד להוראותיו של החוק.
9. האם זכאי התובע להשבת הכספים ששילם נוכח הגביה הפסולה? השבת כספים ששולמו בניגוד לדין נבחנת תחת האספקלריה של עשית עושר ולא במשפט ולהוראות [חוק עשיית עושר ולא במשפט](#), התשל"ט-1979 (להלן: חוק עשיית עושר), כאשר ביהמ"ש בוחן האם נסיבות המקרה שלפניו מצדיקות חיוב בהשבת הכספים כאמור.
10. בבוחנו את שאלת עשיית העושר כאמור ואת זכות ההשבה הנובעת ממנה, בוחן ביהמ"ש, בין היתר, האם עומדת לנתבעת הגנה לפי [סעיף 2 לחוק עשיית עושר](#), כאשר במסגרת בדיקה זו יבחן ביהמ"ש את הזכות בהתאם לכללים הנהוגים על פי המשפט המקובל, ממנו שאובה אספקלריה זו. בהתאמה – יבחן ביהמ"ש האם בא התובע בידיים נקיות לפניו, האם נסיבות המקרה מצדיקות התערבותו של ביהמ"ש לטובתו, האם פעלה הרשות בגביית הכספים בחוסר תום לב, וכיוב' שיקולים הרלוונטיים לענייננו.
11. כאמור, טוען התובע כי ידע אודות העילה העומדת לדיון כאן כבר בשנת 2007, ובסמוך לאחר קבלת דרישת התשלום המקורית. יחד עם זאת, אין חולק כי התובע לא עתר בעתירה מנהלית לביטול החיוב, ושיקוליו נותרו עלומים בעניין זה. התובע, אשר טוען כי הלין על עצם חיובו המבוצע בניגוד להוראות סעיף 10 לחוק העזר כבר בשנת 2009, שילם את

התשלום בסופה של אותה שנה, ואולם דרישתו הראשונה להשבת הכספים ששולמו כאמור הועלתה רק בחודש יולי 2012 (מכתב הדרישה – נספח א' לכתב התביעה דכאן), ונדמה כי התובע נקט שיהוי בהעלאת טענותיו בעניין, שיהוי אותו יש לקחת בחשבון במסגרת ההכרעה כאן.

12. לאורך כל השנים שחלפו ממועד מתן דרישת החיוב ועד ליום ביצוע התשלום לא העלה התובע השגותיו על הכתב, ולא נמצאה כל עדות להעלאת הטענה על ידו.

גם אם תתקבל טענת התובע כי במועד ביצוע תשלום היטל הסלילה, הבהיר כי אינו משלם את דמי ההשתתפות בגין סלילת המדרכה בשל השגותיו בנוגע לעצם הוצאת החיוב כנגדו ללא דרישה מוקדמת לביצוע סלילה עצמית, הרי שלכאורה טענה נוספת בעניין זה לא נשמעה מפי התובע במשך שנים ארוכות, ובמהלכן שילם את החיוב ושקט.

בתקופה זו הציג למעשה התובע, בשתיקתו, מצג, לפיו אין בכוונתו להלין על עצם החיוב, וחזקה כי שינתה הנתבעת מצבה לאור הסתמכותה על מצג זה.

כאמור, התרשמתי כי התובע כלל לא הלין מלכתחילה על חיובו בניגוד להוראות סעיף 10 האמור, ובמצב דברים זה, הרי שהעלאת טענה זו עתה לאחר שתיקה מרובת שנים, וודאי וודאי שיש בה משום שיהוי ניכר בכל הנוגע לתקיפת ההחלטה לחייב בדמי ההשתתפות כאמור.

13. ככלל, אין בשיהוי בהגשת תובענה להשבה כדי להביא בהכרח לדחייה על הסף של התובענה (בשונה משיהוי בהגשת עתירה מנהלית, שם נהוגה הלכה דווקנית יותר בהקשר זה), ואולם נדמה בעיניי, בנסיבות העניין, כי ראוי ונכון ליתן לסוגיה זו משקל, ולקבוע כי יש להחיל על התובע כאן השתק יחסי, בשים לב לשתיקתו ארוכת השנים, על אף שלכאורה עצם קיומה של טענה כאמור עמדה נגד עיניו עוד מאז ניתן פסה"ד בעת"מ [4067/07](#) הנ"ל.

14. זאת ועוד, לא נעלם מעיני כי ההלכה שנפסקה בעע"ם [7027/07](#) הנ"ל היוותה שינוי בתפיסת העולם ובאופן הפירוש של חוק העזר, כפי שהיה נהוג בידי ערכאות רבות עד אותו מועד, וממילא כפי שהיה נהוג אצל הנתבעת כאן. כך, נדמה כי לאורך שנים ארוכות נגבו כספים בהתאם להוראות חוק העזר, אך מבלי לאפשר לתושבים לממן וליצור בכוחות עצמם את סלילת המדרכות. הפרשנות, כפי שהיתה נהוגה אצל הנתבעת כאן ואצל רשויות מקומיות נוספות, כעולה מן הפסיקה, אינה בלתי סבירה בעליל, ולמעשה לא בכדי נותרה הסוגיה בגדר צריך עיון בפסיקתו של שופט המיעוט, כב' השופט עמית, בעע"ם [7027/07](#) הנ"ל (מי שהיה שופט המיעוט שם בשל קביעותיו בסוגיה אחרת ולא בסוגיה נשוא ענייננו), לאור העובדה שפירוש החוק בדרך המותווית בהלכה האמורה יש בו כדי לחטוא לחתירה לקיומן של דרכים סלולות, מוסדרות ומאורגנות בערים השונות ברחבי המדינה, אשר יסללו בצורה ראויה, אחידה, ומיטבית.

נדמה אם כן כי פרשנותה של הנתבעת בנוגע לחוק העזר האמור נעשתה בהתאם לרוח התקופה, לצרכי המדינה להיות מדינה מתוקנת, מתקדמת ותואמת, טכנולוגית, את העתיד לו אנו שואפים, ואין מדובר בפרשנות בלתי סבירה בעליל, הנוגעת בחוסר סבירות קיצונית ובהתרשלות כלפי אזרחי המועצה.

במקביל, העובדה שהנתבעת פירשה שלא נכונה את הוראות חוק העזר הביאה לכך שזו לא הוציאה מכתבי דרישה לביצוע סלילה עצמית לתושבים, התושבים ישבו בחוסר מעש, ללא מחאה, ללא התעניינות בעלויות ומבלי שיישאו בעלויות כלשהן שעה שהנתבעת (או מע"צ על פי הסדר שבינה לבין המועצה כאן, כפי שהתברר) סללה את המדרכות הסמוכות לביתם, ולבסוף נהנים הם, לרבות התובע כאן, מהשירות שניתן להם, והנתבעת נדרשת להשיב את מלוא העלויות שמומנו זה מכבר על ידי התושבים, לידיהם.

15. כל אלו מביאים את ביהמ"ש כאן להחלטה כי ראוי ונכון, צודק, הגיוני וסביר בנסיבות העניין להורות על השבה חלקית בלבד, ולקבוע כי לנתבעת עומדת הגנה חלקית בהתאם להוראות [סעיף 2](#) לחוק עשיית עושר. כך, אני קובעת כי הנתבעת תשיב לתובע 50% מן הסכום ששולם על ידו, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית בהתאם להוראות [חוק הרשויות המקומיות \(ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה\)](#) תש"ס-1980.

אשר על כן מחייבת את הנתבעת לשלם לתובע סך של 4,753 ₪ בצירוף הפרשי הצמדה וריבית לפי [חוק הרשויות המקומיות \(ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה\)](#) תש"ס-1980 מיום הגשת התביעה, 28/5/13, ועד יום התשלום בפועל.

בשים לב לתוצאה כל צד יישא בהוצאותיו.

**לצדדים זכות להגיש בקשת רשות ערעור לביהמ"ש המחוזי בתוך 15 ימים.
המזכירות תעביר פסה"ד לצדדים בדואר רשום.**

ניתן היום, י"א אדר ב תשע"ד, 13 מרץ 2014,
בהעדר הצדדים.

קרן מרגולין פלדמן 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

